

ZEEVOGELWAARNEMINGEN MET HET SEABIRDS AT SEA TEAM IN THE MINCH, AUGUSTUS 1986

Inleiding

OP uitnodiging van Mark Tasker, momenteel coördinator van het Seabirds At Sea Team (SAST) te Aberdeen, verbleven Torgeir Nygård (Noorwegen), Finn Danielsen (Denemarken), Henrik Skov (Denemarken) en ondergetekende enkele dagen aan boord van MV Ocean Bounty om in The Minch (Schotland) ervaringen met de Britse waarnemingsmethode voor vogeltellingen op open zee op te doen en afspraken te maken over toekomstige waarnemingen in de Noordzee. In dit korte verslag volgt een weergave van de opgedane indrukken.

De tocht

De Ocean Bounty is een klein schip, voorheen een vissersbootje, dat speciaal voor het SAST verbouwd is en regelmatig geharterd kan worden. Het was de bedoeling om gedurende een tweetal weken kriskras door de Minch te 'cruisen' om daarbij concentraties ruiende alkachtigen te localiseren en in kaart te brengen, om een indruk te krijgen van de zeevogelverspreiding in relatie tot watertemperatuur, waterdiepte, bodemstructuur, saliniteit, etc. en tenslotte om een serie alkachtigen te schieten voor onderzoek naar voedselkeuze van die soorten. Dagelijks werd een geschikte route uitgezet, die het schip langs een keur van ondieptes, fronten, eilandjes en baaien voerde. De buitenlandse delegatie verbleef een tweetal dagen aan boord en in die tijd voer de Bounty vanaf Kyle of Lochalsh (Highlands) naar Scalpay (East Loch Tarbert, Harris, Outer Hebrides) en de volgende dag via Priest Island naar Stornoway (Lewis, Outer Hebrides). The Minch werd daarbij dus drie maal overgestoken.

Registratie

De waarnemingsmethode week omwille van enkele specifieke vraagstellingen bij dit tweewekse project iets af van de normaal gehanteerde methode. Zo werden alle vogels en zeezoogdieren per minuut in plaats van per tien minuten geregistreerd en werden verschillende afstandscodes voor vogels binnen en buiten het transect (een hoek van 90° aan één zijde van het schip ter breedte van 300 m) gehanteerd. Op de brug was bovendien steeds iemand aanwezig die iedere vijf minuten positie, koers, watertemperatuur, waterdiepte en saliniteit noteerde en de waarnemer op de hoogte hield van koerswijzigingen en dergelijke. Met zijn vijven hielden we zo bij toerbeurten de wacht op de waarnemingspost op het brugdak, terwijl Andy Webb aan onze Noorse en Deense collega's de grondbeginselen van de SAST-methode trachtte duidelijk te maken. Wanneer er te veel vogels in het gebied aanwezig waren, en dat komt daar nog al eens

voor, kon de hoofdwaarnemer zijn aandacht beperken tot soorten, aantallen en transectopnames, terwijl een ondersteunende kracht steekproeven nam met betrekking tot verenkleeden, ruistadia, de aanwezigheid van pulli (Alk en Zeekoet), hun koptekening en dergelijke. Op deze manier was er zelfs bij zeer grote vogeldichtheden nog een redelijke telling mogelijk. Elk vol waarnemingsformulier kon dadelijk naar beneden (naar de brug dus) worden doorgegeven, waar een reeds popelende kracht dadelijk overging tot het invoeren van de gegevens in de gereed staande BBC-computer. Dat zijn zo van die voordeeltjes, wanneer je met zo'n groot aantal waarnemers kunt werken. Zo zou in principe aan het eind van een dag waarnemen direct een keurige uitdraai van de gegevens, desnoods al gekarteerd, ter beschikking van de waarnemers kunnen staan.

Toekomstige observaties in de Noordzee

Tussen de waarnemingen door, wanneer er even geen dolfijnen, walvissen of groot groepen Grauwe Pijlstormvogels in zicht waren, was er nog gelegenheid om elkaar te vertellen wat de plannen voor de nabije toekomst waren. Het SAST zal zijn aandacht in de komende drie jaar vooral richten op de Westschotse wateren (SAST goes WEST). Veel meer dan tot nu toe zal aan kleine projecten worden gewerkt vanuit specifieke vraagstellingen. Veel van het 'ruwe' inventariserende werk was immers al gedurende de afgelopen drie jaar uitgevoerd door de toen nog vrijwillige medewerkers Greig en Stuart. De Denen bleken recent een (ruim) EEG-fonds verworven te hebben en zullen binnenkort starten met waarnemingen in vooral Skagerrak en Kattegat, desnoods iets uitgebreid tot de Noordzee ter hoogte van Denemarken (duikers!). Hun staat een zo systematisch mogelijke aanpak voor ogen, waarbij vaste trajecten met grote regelmaat worden onderzocht. Het grootste probleem voor de Denen is het vinden en trainen van voldoende medewerkers. Gelukkig is hun verworven fonds groot genoeg om financieel wat armslag te hebben. Bij de Noren is er nog niet zozeer sprake van een afgebakend offshore project, maar er is een waarnemingssysteem ontwikkeld (geënt op het Britse met gebruikmaking van ervaringen opgedaan en systemen ontwikkeld door Fridtjof Mehlum in Noord-Noorwegen). Op strict vrijwillige basis verzamelde gegevens kunnen worden ingebracht in een databank, die door Torgeir Nygård (Direktoratet for Naturforvaltning, Sjøfuglprosjektet, Trondheim) wordt beheerd. Afgesproken werd tenslotte, dat we elkaar in de toekomst zo veel mogelijk op de hoogte zullen blijven houden en samen zullen werken, waar dit mogelijk en/of gewenst is. Enkele Orca's waren voldoende aanleiding om de verandering naar buiten te verplaatsen.

Offshorewerk in volle gang: Mark Tasker in actie aan boord van de MV Ocean Bounty (foto C.J.Camphuysen)

C.J.Camphuysen (voorzitter Off-shore Groep)
adres per 1 oktober 1986:
Perim 127
1503 GB ZAANDAM